

2025

**M.A. 3rd Semester Examination**

**SANSKRIT**

**Paper : 301A/C**

**Full Marks : 50**

**Time : Two Hours**

*The figures in the margin indicate full marks.  
Candidates are required to give their answers  
in their own words as far as practicable.*

**Paper : 301A**

**[History of Poetics, Metrics  
and Modern Sanskrit Literature]**

**सर्वे प्रश्नाः संस्कृतेनैव समाधेयाः ।**

**1. यथानिर्देशमुत्तरं दीयताम् —**

**(क) रसतत्त्वनिरूपणे रसप्रस्थानवादिनां मतं सम्यगालोच्यताम् ।**

10

**अथवा**

**वक्रोक्तिप्रस्थानस्य प्रवक्ता कः ? तस्य ग्रन्थस्य  
प्रतिपाद्यविषयाः प्रतिपादनीयाः ।**

10

**P.T.O.**

( 2 )

(ख) आधुनिकसंस्कृतसाहित्ये श्रीसिद्धेश्वरचट्टोपाध्याय-  
महोदयस्य कृतित्वं प्रस्तूयताम्। 10

अथवा

संस्कृतछन्दःशास्त्रस्येतिहासे गङ्गादासमहोदयस्य अवदानं  
प्रतिपाद्यताम्। 10

2. कयोर्द्वयोः टीका लेख्या — 5×2=10

(क) मम्मटाचार्यः

(ख) वामनाचार्यः

(ग) श्रीशङ्कुस्य अनुमितिवादः

3. कयोर्द्वयोः टीका लेख्या — 5×2=10

(क) पाण्डवविक्रमम्

(ख) वङ्गकीर्तिविधानम्

(ग) छन्दोऽनुशासनम्

(Internal Assessment - 10 marks)

---

( 3 )

Paper : 301C

[Logic and History of Indian Philosophy (IP)]

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतेनैव समाधेयाः ।

विभाग - क

1. एकः प्रश्नः समाधेयः —

10×1=10

(क) निरपेक्षवचनस्य चतुर्वर्गपरिकल्पना पाश्चात्यदर्शनदिशा आलोच्यताम् ।

(ख) सोदाहरणं हेतुवाक्यसिद्धान्तयोर्मध्ये पार्थक्यं निरूप्यताम् ।

2. यथानिर्देशं समाधेयम् —

(क) सकारणं हेत्वाभासः निर्णयिताम् (द्वयोः) —  $2\frac{1}{2} \times 2 = 5$

(i) शब्दोऽनित्यः कृतकत्वात् ।

(ii) गगनारविन्दं सुरभि अरविन्दत्वात् ।

(iii) अग्निरनुष्णः कार्यत्वात् ।

(ख) अधस्तनानां वाक्यानाम् आवर्तनं विवर्तनं वा क्रियताम्  
(पञ्चानाम्) —  $1 \times 5 = 5$

(i) केचन बालकाः धूर्ताः ।

(ii) कालिदासः भारतस्य श्रेष्ठः कविः ।

(iii) कविमात्रम् भावुकः ।

P.T.O.

( 4 )

(iv) नैयायिकः तर्कवादी ।

(v) पाण्डवा उपस्थिता आसन् ।

(vi) विवेकानन्दः जगतः प्रदीपस्वरूपः ।

(vii) कृष्णा गौः अस्ति ।

### विभाग - ख

3. एकः प्रश्नः समाधेयः —

10×1=10

(क) चार्वाकमतानुसारेण जडवादः सयुक्ति आलोच्यताम् ।

(ख) न्यायदर्शनानुसारेण असत्कार्यवादः आलोच्यताम् ।

4. द्वयोः टीका लेख्या —

5×2=10

(क) स्याद्वादः

(ख) प्रकृतिः

(ग) चत्वारि आर्यसत्यानि

(Internal Assessment - 10 marks)

---